

Wat brengt de toekomst?

Door klimaatverandering wordt het steeds warmer in Nederland. Het KNMI'23 model voorspelt daarnaast een toenemend neerslagtekort voor de maanden juni tot en met augustus en een toenemend neerslagoverschot voor oktober tot en met februari. Voor planten uit landen rond het Middellandse Zeegebied wordt het Nederlandse klimaat onder dit scenario geschikter. We kunnen dan meer soorten uit dit gebied verwachten. Twee voorbeelden om dit te illustreren.

Prof. dr. Barbara Gravendeel
(Hortus botanicus Leiden)

Bomen met relatief weinig bladoppervlak zijn goed aangepast aan het voorspelde nieuwe Nederlandse klimaat volgens het KNMI'23 model. Soorten als Parasolden (*Pinus pinea*) kunnen langere periodes zonder water in de zomer prima aan. In het hete centrum van Rome kun je bijvoorbeeld in hun schaduw 's zomers op adem komen. En relatief veel grijze dagen in de winter zijn voor deze naaldbomen ook geen probleem.

Ook Steeneik (*Quercus ilex*) doet het steeds beter in ons land vanwege het relatief kleine leerachtige blad, dat maar weinig water kwijtraakt door verdamping. Deze soort is bij ons al aan het 'inburgeren'. Door bestuiving met stuifmeel van Zomereik (*Quercus robur*) worden eikels gevormd, die door gaaien en eekhoorns in de herfst in de grond gestopt worden als wintervoorraad. Vergeten eikels ontkiemen met het karakteristieke blad van Turners eik (*Q. x. turneri*), de hybride tussen Zomer- en Steeneik. MSc student Youri Witmer verzamelde afgelopen zomer insecten op het blad van Zomereik, Steeneik en hun hybride tijdens een stage bij de Leidse Hortus botanicus. Op exoot en hybride vond hij verrassend veel biodiversiteit, met zowel generalisten als specialisten, waaronder zelfs enkele nieuwe soorten voor Nederland. Mogelijk gaat het opnemen van deze boomsoort in het

Rijpende vrucht van Steeneik in Leidse Hortus. Foto: Roderick Bouman.

inheemse voedselweb relatief snel omdat Steeneik, in tegenstelling tot onze inheemse eiken, wintergroen is, en daardoor het hele jaar onderdak en voedsel aan insecten biedt.

Het Botanic Garden Conservation International (BGCI) network heeft de online Climate Assessment Tool¹ ontwikkeld. Aangesloten botanische tuinen kunnen hierin opzoeken of een nieuw te planten boomsoort bij verschillende klimaatmodellen op hun locatie oud kan worden. De modellen houden niet alleen rekening met temperatuur, maar ook met regenval en

droogte. Het aantal records, waarop de modellen draaien, wordt ook getoond. Van alle Europese botanische tuinen is ongeveer een derde aangesloten bij dit netwerk en wereldwijd is dat 5%. Het aantal deelnemers groeit gestaag, en dat maakt de modellen steeds betrouwbaarder. De klimaatniche is ook een goede voorspeller voor kiemkracht. Handig voor wie wil weten wat de toekomst brengt.

Literatuur

1. cat.bgci.org